

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	9
TEŞEKKÜR SAYFASI	11
İÇİNDEKİLER.....	13
KISALTMALAR DİZİNİ	17
GİRİŞ.....	19

BİRİNCİ BÖLÜM

TERÖR VE TERÖR SUÇU KAVRAMI VE BAĞLANTILI KAVRAMLAR

I. ETİMOLOJİK OLARAK TERÖR KAVRAMI.....	23
II. TERÖR VE TERÖRİZMİN GENEL KAVRAMI VE TANIMI	24
III. HUKUKİ OLARAK TERÖR TANIMI VE TERÖR SUÇU TANIMI	28
IV. TERÖR ÇEŞİTLERİ.....	32
A. Ulusal Terör	32
B. Uluslararası Terör	33
C. Devlet Terörü	35
D. Devlet Destekli Terör.....	38
E. Devlete Karşı Terör	40
F. Siberterör	40
G. Narkoterör.....	42
H. Örgütlü Terör.....	43
V. SUÇ ÖRGÜTÜ KAVRAMI VE TERÖR ÖRGÜTÜ KAVRAMI	45
VI. TERÖR SEMPATİZANI VE TERÖRİST KAVRAMLARI	46
VII. İLTİCA (SİĞİNMA) HAKKI KAVRAMI	47
VIII. SUÇLULARIN İADESİ KAVRAMI (GERİ VERME, SUÇLULARIN TAKASI)	49
IX. SİYASAL SUÇ KAVRAMI.....	51

İKİNCİ BÖLÜM

TERÖRÜN TARİHSEL GELİŞİMİ

I. TERÖRÜN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ	55
A. Yakın Geçmişte Terör	59
B. 11 Eylül Sonrası Terör	63

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TERÖRÜN BENZER KAVRAMLAR İLE KARŞILAŞTIRILMASI

I. GENEL BİLGİLER	71
A. Terör Suçu – Anarşi Karşılaştırılması	71
B. Siyasal Suç – Terör Suçu Karşılaştırılması	73
C. Terör Suçu – Savaş Suçu Karşılaştırılması	74
D. Kalkışma/Darbe – Terör Suçu Karşılaştırılması	75

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TERÖR ve TERÖR SUÇU

I. HUKUKİ AÇIDAN TERÖR	77
II. ULUSLARARASI TERÖR	78
A. Ulusal Mevzuatlar.....	78
1. Almanya	78
2. Avusturya	81
3. İspanya.....	85
4. İsveç	89
5. Fransa	99
6. İtalya	105
7. Belçika.....	107
B. Uluslararası Kuruluşlar	109
1. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (1994)	109
2. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı 1566 (2004)	109
3. Avrupa Konseyi Kararı 1426 (1999).....	110

4. Avrupa Birliği Direktifi 2017/541.....	110
5. Birleşmiş Milletler	111
C. Uluslararası Sözleşmeler.....	113
1. Terörizmin Önlenmesine İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (2005)	113
2. Terörizm, Ayrılıkçılık ve Köktencilikle Mücadele Hakkında Şangay Sözleşmesi..	114
3. Teröre Karşı Şangay İşbirliği Örgütü Sözleşmesi (2009)	114
4. İslam Konferansı Örgütü Uluslararası Terörle Mücadele Sözleşmesi (1999).....	115
5. Terörün Önlenmesine İlişkin Arap Sözleşmesi (1998).....	115
6. Terörün Önlenmesi ve Mücadelesiyle İlgili Afrika Birliği Örgütü Sözleşmesi (1999).....	117
D. Lübnan Özel Mahkemesi (STL)	117
III. TERÖR SUÇU	118
A. Terör Suçunun Unsurları	118
1. Örgüt şeklinde olması	118
2. Metot (yöntem)	122
3. Amaç (saik).....	123
4. Hukuk dışılık	124
B. Terör Suçunda Yargılama.....	126

BEŞİNCİ BÖLÜM

TERÖR TANIMININ EKSİKLİĞİNİN NEDEN OLDUĞU ve NEDEN OLABİLECEĞİ OLUMSUZ ETKİLER

I. TERÖR SUÇLUSUNUN İADESİ AÇISINDAN ETKİLERİ	129
II. TERÖR SUÇLUSUNUN YARGILANMASI AÇISINDAN ETKİLERİ.....	130
III. TERÖR SUÇUNUN DİĞER SUÇLARDAN AYRILMASI AÇISINDAN ETKİLERİ	131
IV. TERÖR SUÇLUSUNUN CEZALANDIRILMASI AÇISINDAN ETKİLERİ	132
V. TERÖRLE MÜCADELEDE KARŞILAŞILAN DİĞER DURUMLAR AÇISINDAN ETKİLERİ	133

ALTINCI BÖLÜM

TERÖR SUÇU TANIMININ GETİRECEĞİ OLUMLU ETKİLER

I. TERÖRÜN ÖNLENMESİ AÇISINDAN ETKİLERİ	137
II. TERÖRÜN CAYDIRICILIĞI AÇISINDAN ETKİLERİ.....	139

III. TERÖR SUÇLUSUNUN YARGILANMASI AÇISINDAN ETKİLERİ.....	140
IV. ÜLKELERİN KARŞILIKLI ÇIKARLARI AÇISINDAN ETKİLERİ	141
V. SİYASAL-SOSYAL-EKONOMİK AÇIDAN ETKİLERİ	143
VI. DEVLETLERİN BEKASI VE GÜVENLİKLERİ AÇISINDAN ETKİLERİ	144

YEDİNCİ BÖLÜM

TERÖR SUÇUNUN BELİRLENMESİNDE KULLANILABİLECEK ÇÖZÜMLER

I. GENEL OLARAK	147
II. ULUSLARARASI SÖZLEŞMELERE TERÖR TANIMI EKLENMESİYLE TERÖR SUÇU BELİRLENMESİ.....	149
III. ULUSLARARASI YASAL DÜZENLEME İLE TERÖR SUÇU TANIMLANMASI.....	151
IV. ÜLKELER ARASINDA YAPILAN KARŞILIKLI İADE SÖZLEŞMELERİNE TERÖR TANIMI EKLENMESİ.....	152

SONUÇ	155
-------------	-----

KAYNAKÇA	159
----------------	-----

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
A.g.k.	: Adı Geçen Kaynak
DAESH	: Dawlat Al-Islamiyah f'al-Iraq Wa Belaad Al-Sham
E.	: Esas
ETA	: Euskadi Ta Askatasuna
EUROPOL	: Avrupa Polis Teşkilatı
FBI	: Federal Bureau of Investigation
GMT	: Uluslararası Çok Yönlü Terörle Mücadele Grubu
İİD	: Irak İslam Devleti
İŞİD	: Irak Şam İslam Devleti
K.	: Karar
MS	: Milattan Sonra
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
RAF	: Rote Armee Fraktion
S.	: Sayfa
STL	: Lübnan Özel Mahkemesi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

Modern dünyada giderek karmaşık bir hâl alan ve özellikle küresel arenada, güvenlik ve tehdit sözcüklerinin yanında belki en çok kullanılan kavram “terör” olmasına rağmen, bu kavramın ortak kabul görmüş bir tanımı yapılamamıştır. Ayrıca farklı zamanlarda yapılmaya çalışılan tanımlamalar güncellenmemiş ve yeni tanımlamalara da yer verilmemiştir.

Tanımlama çalışmalarının yerinde saymasına karşın, terörün etkileri gün geçtikçe artmakta ve yol açtığı yıkımlar büyümektedir. Terör, devletlerin, toplumların hatta bireylerin yaşam kalitesine gölge düşürmekte, toplumsal düzeni tehdit etmektedir. Teknolojik gelişmelerin her alana müspet katkılar sağladığı ele alındığında, maalesef bu gelişmeler terör örgütlerinin de elini güçlendirmektedir.

Devletler, her geçen gün gelişen ve küreselleşen dünya düzenine uyum sağlamaya çalışmaktadır. Uyum çabalarının başında, mevcut ve sürdürülebilir güvenlik yani başka bir deyişle kamu düzenini sağlama yer almaktadır. Günümüzde de devletlerin güvenliğini ve kamu düzenini sarsan olguların başında şüphesiz terör gelmektedir. Zira terör, siyasi amaçlar ile şiddet ve korkuyu araç edinen kamu düzenini bozmaya yönelik sistematik eylemleri kapsamaktadır. Bu eylemler silah veya patlayıcı maddeleri kullanarak yapılabildiği gibi bazen sadece toplumlara korku vererek, düzen bozmayı amaçlayan fiiller ile de yapılabilmektedir. Buradan hareketle terörün ortak paydasının şiddet ve korku ile mevcut düzene zarar verme olduğunu söylemek mümkündür.

Esasen sözcük olarak farklı dillerde farklı şekilde yazılıp farklı şekilde telaffuz edilse de, sözlükler de terör kelimesini şiddet ve korku sözcükle riyle açıklamaya çalışmaktadır. Zaten etimolojisine bakıldığında, terör kelimesi Latince kökenli olup, şiddet kullanarak korku uyandırmak anlamına gelmektedir.

Şiddetin, uygulandığı her yerde intizamı bozacağı aşikârdır. Bozulan düzenin de toplumları korkutarak huzursuz etmesi kaçınılmaz bir neticedir. Bu noktada terör kelimesi, anlamının hakkını fazlasıyla vermekte ve uluslararası kamuoyunu endişeye düşürmektedir. Zira terör dendiğinde kişilerin ilk aklına gelen şiddet içerikli saldırgan eylemlerdir.

Bu bağlamda, muhteviyatında şiddet ve korku bulunduran terör eylemleri, temelinde kamu düzenini bozmayı hedeflese de, toplumların geleceğine, devletlerin rejimlerine veya mevcut düzenin işleyişine zarar verme gayesini de barındırabilmektedir. Terör bu hedef ve gayelerine ulaşmak maksadıyla, insan haklarını, yasaları ve uluslararası hukuku hiçe sayarak eylemlerini kanlı saldırılara, insanlık suçuna dönüştürmekten de geri kalmamaktadır.

Hukukun ve hakların ihlal edildiği eylemlerden bahsederken “suç” olgusuna değinmek mutlak bir gerekliliktir. Hedefi sivil yahut resmi bir kurum olsa da, meşru yahut gayrimeşru bir maksatla yapılsa da, terörün her türlü su yasalara ve mevcut hukuk düzenine aykırı yapıldığından suç teşkil etmektedir. Bu doğrultuda bakıldığında hukuki açıdan terör bir suçtur ve literatürde “terör suçu” olarak yer bulmaktadır.

Her suçun olduğu gibi terör suçunun da unsurlarının, niteliklerinin ve yaptırımlarının belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca suçun muhatabı olan yargı organının görevini yapabilmesi için de uygun şartlar sağlanmalı, gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı, cezalar belirlenmeli ve en önemlisi suçlar tanımlanmalıdır.

Devletler, kendi iç hukuklarında terör suçuna etkilendikleri ölçülerde tanımlamalar getirmiş ve farklı cezalar öngörmüştür. Ancak her devletin terörden etkilenmesi farklı boyutta olduğundan tanımlamaları da farklılık göstermektedir. Tanım farklılıkları terör suçu tanımında kargaşaları ve birtakım problemleri de beraberinde getirmektedir. Bu noktada en büyük sorunlardan biri terör suçu-siyasi suç ayırımının yapılamamasıdır. Bu ayırım yapılamadığından bir devletin terörist ilan ettiği suçluyu diğer bir devlet siyasi suçlu kategorisine sokabilmekte ve suçluya sığınma hakkı tanıyarak yargılanmasının önüne geçebilmektedir. Zira Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesinde belirtildiği üzere siyasi suçlular iade edilmemektedir. Böylece terör suçlusu bulunduğu ülkenin sınırını geçerek işlediği suçun cezasından kaçabilmektedir. Bu durum terör suçlusunun yargılanmasını güçleştirmekte bazen de imkânsızlaştırmaktadır.

Yargı kurumları anlam karmaşasının giderilmesi ve uluslararası ölçekte terör tanımının yapılmasına ihtiyaç duymaktadır. Zira uluslararası gündemi en çok meşgul eden kavramlardan biri terör olmasına rağmen, yürürlükteki düzenlemeler incelendiğinde, uluslararası manada terör suçu konusunda ihtiyacı karşılayacak yeterli bir tanımlama yapılmadığı veya tanım sorununun çözümü noktasındaki girişimlerin yetersiz kaldığı görülmekte-

dir. Yargılama tanım eksikliği noktasında yavaş ilerlerken, terör örgütleri başta silah ve finansman olmak üzere birçok açıdan her geçen gün kendilerini geliştirmekte, teknolojik yenilemeler yapmakta, örgütün üye sayısını arttırmak veya eylemlerinin daha büyük kitlelere ulaşmasını sağlamak adına sosyal medya gibi organları verimli şekilde kullanmaktadır.

Bu bağlamda bu çalışma, yargının uluslararası ölçekte terör suçu tanımının ihtiyacına değinmek, terör suçunun belirlenmesinde kullanılacak unsurları ele alarak bir terör suçu tanımı ve sınırlarını çizme noktasında katkı sağlama amacıyla yazılmıştır.

İlerleyen bölümlerde öncelikle terörün genel kavramından bahsedilmektedir. Ayrıca terör nedir, hukuki açıdan terör nasıl değerlendirilmelidir ve uluslararası ölçekte yargılanması hususunda ne gibi eksikler vardır, bu eksiklerin giderilmesi adına neler yapılmıştır gibi sorular cevaplanmaya çalışılmaktadır.

Sonrasında terörün çeşitleri ve terör suçu tanımı yapılırken kullanılacak terörist, terör sempatzanı gibi bağlantılı kavramlar açıklanmaya çalışılmaktadır.

İkinci bölümde terörün tarihsel gelişimi incelenmektedir. Terörün tarihinin inceleneceği bu bölümle ilgili araştırma yapılırken farklı kabullerin olduğu anlaşılmıştır. Örneğin, birtakım görüşler terörün insanlığın başlangıcından beri var olduğunu savunmaktadır. Ancak terör en temel unsurlarından biri siyasi, yani devletle ilgili oluşudur fakat insanlığın devletleşme girişimleri bile insanlık tarihi kadar eski olmadığı göz önüne alındığında bu görüşe katılmak mümkün görünmemektedir. Terörün korku, şiddet ve siyasilik unsurları dikkate alınıp, günümüze ulaşan bilgilere bakıldığında, ilk terör izlenimini veren oluşum Haşhaşilerdir ki bu örgütleşme bile çok eskiye dayanmamaktadır.

İlgili bölümün sonraki kısımlarında ise terörün yakın geçmişteki durumu ve terör suçunun unsurları detaylıca ele alınmaktadır. Ayrıca terörün 11 Eylül sonrası artık belirgin şekilde uluslararası boyutlara ulaştığına, sadece olduğu bölgenin sınırlarında kalmayıp sınırlarının ötesine geçtiğine değinilmektedir.

Üçüncü bölümde terörü bir suç olarak ele aldığımızda karıştırılması muhtemel diğer suçlardan belirgin farkları üzerinde durulmaktadır. Zira terör, siyasi amaçlı şiddet içeren korkutucu saldırılardır, diyerek genel bir tanımlamayla açıklandığında birçok suç ile karıştırılabilmektedir. Bu kar-

maşanın önüne geçebilmek adına benzer suçlardan ayırımının yapılabilmesi gerekmektedir. Ayırım başta terör suçunun yargılanması olmak üzere suçluların cezalandırılması ve olası suçların önlenmesi noktasında büyük önem arz etmektedir.

Dördüncü bölüm terör suçunun hukuki açıdan ele alınıp değerlendirileceği bölümdür. Bu değerlendirme yapılırken ekseriyetle terörün uluslararası boyutu ele alınmaktadır. Zira her devlet kendi iç hukukunda kendi tanımını yapmış ve ulusal hukuk düzeni içerisinde uygulamaktadır. Terör ile ilgili sorunlar genellikle uluslararası boyutta daha çok karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle sorunlara çözüm amacıyla yapılmış uluslararası düzenlemeler ve girişimler ele alınmıştır. Bu düzenleme ve girişimlerin yeterliliği ve uygulanabilirliği üzerinde durulmuştur. Ayrıca terör suçunun ayırımının daha net yapılabilmesi için bahse konu suçun, taşınması gereken unsurlarına ve özelliklerine detaylı bir giriş yapılmaya çalışılmıştır.

İlerleyen kısımlarda uluslararası hukukta terör tanımının eksikliğinin getirdiği bir takım olumsuzluklara yer verilmiş ve bunların çözümü noktasında atılabilecek adımlar veya yapılabilecek düzenlemeler ele alınmıştır.

Böylelikle günümüzün en kanlı, en korkutucu ve en büyük tehditlerinden biri olan terör meselesi hususunda literatüre, hukuka ve uluslararası topluma katkı sağlanması umulmaktadır. Zira terör belirlenemeyen bir yerde, beklenmedik bir zamanda ve öngörülmez biçimde ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle terör ve terör suçu ile ilgili adımların atılması için 11 Eylül gibi veya daha dehşet verici tecrübelerin yaşanması beklenmemelidir. Bu noktada da terörle mücadelenin vazgeçilmezlerinden biri şüphesiz terör suçunun belirlenmesi ve terör suçlusunun yargılanmasıdır. Yargılamanın, olası terör eylemleri ve potansiyel terör suçlularının caydırılması noktasında mutlak yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca yargısal boyutun yanında terör, günümüz devletlerinin gündeminde de önemli yere sahiptir. Öyle ki terör meselesinin bazen dolaylı da olsa devletlerin tüm politik kararlarının şekillenmesinde rol oynadığı görülmektedir.

Tüm ulusları, tüm devletleri ve tüm yönetimleri böylesine etkileyen terörün öncelikle uluslararası bir tanımının yapılması ve gündend güne büyüyen bu meselenin ivedilikle aşılması gerektiği düşünülmektedir. Böylece başta yargı mensupları ve yargı organları olmak üzere ilgili meslek mensuplarının ve devlet organlarının terör suçu ile ilgili, ulusal veya uluslararası ölçekte karşılaştığı sorunlarda yardımcı olacak bir çalışma yapılması amaçlanmaktadır.